

VIKTIG: Kulturskoletimen er et viktig tiltak for å gi barn i skolealder kunstfaglige kreative opplevelser innenfor skoledagen. Erfaringene vi gjør oss i samspillet mellom elevene, i selve handlingen, og i opplevelsen i møtet med kunst vil utvilsomt gjøre oss i stand til å gjøre reflekterte valg i fremtiden, skriver kronikøren. Her fra en forestilling fra Steinkjer kulturskole tidligere i år.

FOTO: SILJE EMILSEN

Kulturfag for spøk?

KRONIKK

Svein Kåre Haugen

Rektor Steinkjer kulturskole og styremedlem Norsk kulturskoleråd Nord-Trøndelag

Gratis kulturskoletilbud i tilknytning til skole/SFO er innført som et nytt tiltak med hensikt om en retning mot heldagsskole. Kulturskolene er utfordret på å tenke nytt, og har måtte bevege seg over fra den grunnleggende tradisjonelle undervisningen lærer – elev, til mer klasseundervisning. Er dette nye tilbudet en erstatning for den utradisjonelle av kulturfagene som har pågått i grunnskolen de siste 40 år? Tilbudet er i alle fall innført til stor glede for mange barn, men fjernes like raskt på grunn av politisk prestisje etter høstens regjeringsskifte. Jeg vil i denne artikkelen argumentere mot regjeringens «epleslang» ved fjerning av gratis kulturskoletilbud fra høsten 2014. Er statusen til kulturfagene i barns oppvekst en spøk eller er det ramme alvor?

Som oppfølging av kulturløftet 2 innførte den rødgrønne regjeringen i statsbudsjettet for 2013: «et gratis kulturskoletilbud til elevene på 1.-4. trinn, i tilknytning til skole og/eller SFO, fra høsten 2013. Timen skal gis i tilknytning til skoledagen og/eller SFO-tiden, som et frivillig tilbud for de elevene som ønsker det.» (Regjeringen.no 12.11.2012 – Nytt kulturskoletilbud – nye muligheter)

Dette «nye» kulturskoletilbudet fjernet ikke ventelistene i kulturskolene, men ga derimot alle grunnskolebarn på småtrinnet en mulighet til å delta i et introduserende kulturskoletilbud som vil gi en kulturell og kunstnerisk ballast for kulturelle valg senere i livet. Alle kommuner ble utfordret på å utarbeide gode modeller for organisering og inn-

hold i tilbudet for lokal tilpasning av «gratis kulturskoletilbud.» Problemstillingene har vært mange som bl.a. organisering, innhold m.m. Store ressurser er nedlagt i utredningsarbeid gjennom byråkratiske prosesser som nå er til ingen nytte.

I Steinkjer kommune er det innført et gratis kulturskoletilbud gjennom en kulturtime lagt til skoletida for alle 2.-klassinger i kommunen. Tilbudet er inkluderende, i og med at alle elevene får mulighet til å delta innenfor skoledagen. Våre erfaringer er at alle elevene ønsket å delta i tilbudet selv om det er frivillig. Tilbakemelding fra grunnskolen er ubetinget gode: Sitat fra en rektor ved en av Steinkjerskolene: «Kulturtimen er som et Kinderegg: 1) den er en gave til skolen/elevene, 2) innholdet gir forsterket kunstfaglig opplæring til elevene, 3) i tillegg inspireres skolens lærere.»

Vi vet at kulturfagenes andel av årstimetallet i grunnskolen er kraftig redusert de siste 40 år fra 19,7 prosent i 1974, til 12,3 prosent i 2013 grunnet timetallsøkning i andre fag. Etter innføringen av Kunnskapsløftet i 2006 har kunstfagene vært under sterkt press bl.a. på grunn av økt fokus på matematikk, norsk og språkfag som menes å gi gode resultater i nasjonale og internasjonale ferdighetsundersøkelser som bl.a. PISA. Lærernes kompetanse i kunstfag er også synkende. (Regjeringen.no: SEF: Innspill kulturutredningen 21.6.13). De som bestemmer innhold i skolen har fokus på at læringen i skolen

skal ha et mål om at elevene skal bli «gangs mennesker» og sikres gode muligheter for voksenlivet både i arbeidsliv og sosialt.

Elever må gis rom til å erfare og oppleve kunst. Møtet med kunsten og musikken bør være gjennom egenverdien som er knyttet til den musikalske aktiviteten i seg selv. (Varkøy, Ø. 2012: Om nytte og unytte s. 43). Er undervisning i kunstfag unyttig? Hvis vi tillegger den musikalske egenverdien til generell politisk, pedagogisk og økonomisk nyttefunksjon, så slutter vi opp om at egenverdien må være nyttig for å nå et annet mål. Musikkfaget er tradisjonelt preget av nyttefunksjon med et eksternt mål om å produsere fremtidige gode musikere til kor/korps/orkestre. Det er forståelig at skolen må benytte metoder og midler for å nå samfunnsøkonomiske mål der elevene gjøres i stand til å betjene fremtidige oppgaver i arbeidslivet. Dette er en eksistensiell erfaring vi har gjort oss som samfunn. Likevel er det viktig å utfordre elevene i møter med kunst. Den kunstfaglige egenverdien gjør seg gjeldende gjennom kulturell erfaring i form av kollektiv opplevelse i møte med kunst. Dette gjennom samspillsituasjoner, i korsang, i teaterstykker osv. som vil gi barn kulturelle erfaringer som vil gi den oppvoksende slekt en dannelse som en kan ta med seg inn i voksenlivet. Elevene gis kreative opplevelser i samspillet med andre elever, lærere, kunstnere som vil føre til at de opplever å bli berørt på en uforklarlig og engasjerende måte i møtet med kunsten. Det musikalske møtet står

i sentrum hinsides eksterne mål. Elevene vil gjennom slike møter bli dannet – sosialisert, utvikle kreativitet, toleranse, og få en oppdragelse og forståelse av sammenhenger for møter med kunst og kultur som kan brukes i foreningsliv som i sangkor og korps og i fremtidig arbeidsliv.

Kulturskoletimen er et viktig tiltak for å gi barn i skolealder kunstfaglige kreative opplevelser innenfor skoledagen. Erfaringene vi gjør oss i samspillet mellom elevene, i selve handlingen, og i opplevelsen i møtet med kunst vil utvilsomt gjøre oss i stand til å gjøre reflekterte valg i fremtiden.

Det som provoserer de fleste kulturskoler er da at Solberg-regjeringen i statsbudsjettet vedtar å avvikle kulturskoletimen fra høsten 2014. Den politiske prestisje som ligger i dette vedtaket harmoniserer ikke med grunnideen om en sosial og inkluderende inngang til barns møte med kunstens egenverdi. De ressurser som er brukt på utredninger i kommunene til ingen nytte. Lærere som er gitt mulighet til større stillinger med gode arbeidstidsordninger på dagtid er blitt holdt for narr. Ikke minst elevene er blitt holdt for narr ved først å bli introdusert for kunstneriske opplevelser i skoledagen til så å miste disse. Forventninger lever blant både lærere og elever, som til daglig møtes i spente øyeblikk i skolehverdagen med stjerner i øynene etter at tonene fra julesangen «En stjerne skinner i natt» stilner av. Dette er alvor.

“
Elever må gis rom til å erfare og oppleve kunst.